

ԲՕՄԱՏԱՆ ԹԱՀՐԻՐԱԹ

ԲՕՄԱ 1 սեպ .

Կէնքն մէջընդմիջեալ ետեւիւր շարժումս կրնայիւր պիտի աղ զիյն ու զայլ վուզու պուրտուղունու , լաքին էրթէսի կրնիւ իշ զիյնստէ գըզը շարժ վէ մուհաքըզ ապէրինին սիլաճ ալ թընա չազը ըմաւը իգթիւղա էթտի : Բարա նըն Ս . Պետրոսուն սէնէսինի կէնքի տիլի իշին քիլիսէլէրտէ էմի օլու նան շիւքընիւթ տուվալարը իւք կրնինտէն պէլլի իտի տէյիլ րու հանի իլա ճիւսանի վէ բօլ իթիգա ճա պիւր կէօսթէրիւ օլտուղու : Բատրէ Թօմազի նաժ ճիգվ իթ բա բազը իւղ , պաշապ պիւր շէյ օլմայրալ իլա քի Պիոս Բարալը հազըլէթի ի սա ըլա րուպար էտիպ իքիսինի պիւր սիլազտա թուլմազ , վէ իքիսինի էօմիլինի պիւրպիլինի մուլթալըգ կէօսթէրմէք , վէ պու սըրաւա լա հուտիլէրին հազըլէթի իսայը պըրա գըզ Բարաբալը իսթէտիքէրի կիպիլ Բօմալը լար տաիլի Պիոս Բարալը թէրք իտիպ պիւր ախէրինի անըն եէրինէ գա պուլ իթտիլէր տէմէսի , աշըգտան գըրալ Վիքթօր Լանմանուէլէ գարշը հազարալթ ըտը : Պու վէ պուհա պէն զէր պիւր չօգ լափըլար ճէմաթըն դիհ նինէ տօգանտըղընտան , պիւր աղ քէ սան Բաբա Թարափիլիլէրինէ գարշը պիւր կէօսթէրիւ էթմէյի գարարալալը քիլիսէ էթրափընա թօլլանտըղա ընտա զապթիլէ մէմուլարը վէ գապ վապար պուշարը տաղըլթմայա չա լըտըղըլարընտա , պաշտա պուլունան լարտան պիւր իքիսինի տաիլի մահ պուս էթտիլէր : Պու իսէ , աշալի յէ տահա զիյնտէ գըտտ կէօգիւ քիւլա վէ տէվլէթին Բաբա Թէրափի կիլիլէրինէ թէրափ էտիպ քէնտի ա տալարընը իսր պադմապըն տէվլէ թէ պիւր ճիւնհա սայըլ , պէշ ալթը երազ քէշի պիւրէշիպ զապթիլէ գօ նաղընա կիտիպ մահպուլարը իսթէ տիլէրինտէ վէ զապթիլէտէն թէրա ճէվապ ալըղըլարընտա , հէման երա լիւիլիւ շէտէճէքէրինտէ զապթիլէ տէմուլարը վէ գապալարը գըլընա տալ լանտըղըլարընտա , եաղըն պիւր գըշըլտան պիւր պէօլիւք ապէր իւս թէ եէթիշիպ , օ տա թիւֆէնիկէ տալ ըտալը : Եարալըլար օթուգ գատար օլտուլար , վէ Ֆէրրէրօ իսթինտէ պիւր աշը վուզուաթը աղնամազ իշին տը շարը չըգըլ վէ թէքըրա տիւքընա նընա գաշտըղընտա հէր նաւըլըա պիւր ապէր գուրշուտուլա եարա լանըլ իքի սաաթ սօղրա հաթթահա նէտէ վէֆաթ էթտի : Լաքին ապէրէ գուրշուն պօշալթմազ էմի վէրլիւիլ օլմալըղընտան կէրէք թիւֆէնք ա թան ապէր , կէրէք պէօլիւք պաշը զապթիլ իքիսի տէ մահպուս օլտուլար վէ իսթիլնաղըլարը պաղըլընազ :

Աղըստոս 24 ին կիճէսի պէօլլէլիլէ կէտի , էրթէսի կիւնիւ իքի թէրափ տաիլի պէթթէրինի էթմէյի հաղըլա նըյօր ըտը . լաքին տէվլէթ մուհա ֆըղ ապէրինի սիլահա չաղը ըտը , վէ իւշ կիւն սիլահա ալթընտա գալըլարը , վէ արթըգ պէօլիւք պիւր վադաա վու գու պուլմաալ : Լաքին պու վուզու աթտան սօղրա թապիլի օլան վէճի իւզըլէ կէրէք էթքեարալար կէրէք զա գէթալար իլէ պիւրէր թիւլիւ մանա վէրիպ արղիլէր պէյան էթտիլէր : Վիլի տէվլէթէ գապալաթ գօյտու , քիլի ճէմաթմա , քիլի տէ Բաբա թէ լափիլիլէրինէ , հաթթա զիյնէթիւ ըլ տաիլի մէն էթմէք իսթէնիլիլ : Լաքին թէքմիլ վուզուաթը կէօգտէն կէշիլալիլէն սօղրա , վէ աղըլըն

հէր շէյի պադաղըտան սօղրա , չու էթքեարա վէրիլէպիլիլ : Բարա թէ լափիլիլէրին , եանի սիլահա տէնիլէնքը , րուհանի սըֆաթ ալ թընտա բօլ իթիլ գաճա պիւր կէօսթէրիւ իճրա էթտիլէրինտէ , գիլլ ու գալըն աալը սէ պէպի տիլիլէր , ճէմաթմա վէ պուշարա տան զիյնտէ գըզը կըն թաղըլը , եա նի գըլըլը տէնիլէնքը , օլանը պէօ յիւք պիւր իշ եէրինէ գօյուլ գարշը տուրմայա գաղըլը շարժըլարընտա , ա լէվէ օտուլն աթտըլար , տէվլէթ նի հայէթ հիւտէն պիւր վուզուաթմազապ թիլէ նիլալ , գըլըն , վէ թիւֆէնք մէյտանա չաղըլարըղընտա պիւրիւն պիւրիւնէ աթմէլի պէօլիլթիւ , վէ ապէր վէ գապթիլէ տաիլի քէնտի չըրըրընտան չըգըր , վէ էն նիհա յէթ գան վէ եարա վէ էօլիւմ տա ին վաղը օլտու : Պու շաթմաթա լար լաքին նաղ էթմէքտէն տա հա զիյնտէ չարուգ պիւրիլէր , վուզուաթտան պիւր աղ սօղրա գապ թիլէ գօնաղը եաղընարընտա կէ գէնքը , կէշալի վուզուաթըն եա լընըլ հիւքայէսինի տուլապիլիլէրալ ըտը :

Նաւըլըլ էրթէսի կիւնիւ իճրա պուլտուլաա իւք կիւնտէն միլլէթ մուհաքըլ թապուլարը մէյտանա չըգըլը շաթմալար ըտը , հիւ պիւր ու զուսուղըլա գուգու պուլմազ ըտը : Բաբա Թէրափիլիլէրինի ֆէստա աղըլըլ օլտուլարընտա հիւ պիւր շիւպէն գալմազ , աալը պէօլիւք եօրթու կիւնէրի քիլիսէլէրտէ գիլ նէթ իճրա իթմէյիլար , իսթէտիլէր լիւնտէ պէօլիւք եօրթուլարտան չօգ զիյնտէսինի իտէյօլար : Ֆիքիլ իքի թարըլը տա աշալիլէ ալգը շաթմալար , վէրիլէն վաղըլարըն էք սէրիսի ֆաղիլէթ վէ կիւնաճ իւս թիւնէ օլմայըլ , ճիւսանի հիւքիլմէթ վէ Բաբանըն շաթմա իւքիլէրինէ զաղէ թա պէնաղըլինէ պէնքէր նուլթըլար : Տէվլէթ իսէ , կէրէք բօլ իթիգա կէրէք քէնտի օնօրու իշին հէր նէ էթ սէլէր կէօրմէմէյի վուրուպ պըրաղը յօր վէ պու սէրպէսիլէթ աշալիլինի կիւնիւն կէլիլօրտաա , չօղը սըրֆ պիւր բօլ իթիգա օլտուղունու աղնա յօլար :

Շուսու տա իլալէ իտէրիլ քի , պու կիւնէլտէ օլան հիւքայէլէլի զաղէթալար քիլիլ պիւր քիլիլ տիլիլ թարաֆտան չէքիլտիլիլ տէվլէթէ տօգանտըլարընտան պիւր չօգ զաղէ թալարըն նուլթըլարըն տէվլէթ թէ լափիլիլտան սէքէթիլ օլտուլար : Շիլմի սէօլլէնիլար քի սըրալըլա օն սէքիլ քիլիլտէն տաիլի իւշէր կիւն Միլնէվաալար շիւքընիլէթ տու ալարը վէ վալար օղուհաճաղար , պաղալըլ տէվլէթ նէ տէյէճէք : Ե յէր սուս օլա , էյի թէհամիլլէ :

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՆ ԶՈՌԳՄԱՅ ԵՆԻՆԵՅԻՆ

Պերլինի Նաղիօնալ Ցալթունիլ լրաղըն մէջ հետեւեալ յօդուածը կը կարդանք : Բրալիլի Աստուածաբանութեան դա սատու Շիլլթ վարդապետը որ Վատիկանի վիճոց հակառակ գրած բաղմաթիւ եւ իմաստալից գրուածքներովը մեծ հալաւ ունի , դարձեալ մօտ օրերս , « Գերմանիոյ եւ Աստուծոյ տէրութեանց ուղղեալ , եւ 1870 յուլիսի 18 ին եղած քահանայապետական սահմանադրութեան սկզբանց հետ տէրութեան իւշ յարաբերութիւն ունեւ նախնի լրաղըն յիշատակարան մը » հրատարակած է , զորմիջով թէ , Գերմանիոյ եւ Աստուծոյ տէրութեան իւշ ճամբայ բըռնելու են թէ Վաթիկիլի կալիպոպոսայ , եւ թէ նորահար վարդապետութիւնները չընդունողաց նկատմամբ : Աս հրաշալի

գրուածքով , հեղինակը շատ լաւ կը ցնէ , թէ Վատիկանեան վիճակները ո՞րչափ տաւապալման եւ ո՞րչափ հասարակաց անդորրութեան փնտալար են եւ կընէ , թէ անոնցմէ առ հետեւեալ եղրակացու թիւնքը անպատճառ կը ծագին :

« 1. Յիշեալ վարդապետական վիճակները ընդունող եկեղեցին » 1870 յուլիս 18 էն առաջ եղող կաթողիկէ եկեղեցին է :

« 2. Յուլիսի եկեղեցին չուի պլ եւս կալիպոպոսութիւն , այլ միմայն տիեզերական կալիպոպոս :

« 3. Ով որ կուզէ կաթողիկէ առաքելական եկեղեցոյ մէջ մնալ , չ'կրնար , եւ չի ալ պարտաւորիլ յուլիս 18 ին վըճիլները ճանչնալու :

« 4. Պիոս Թ . Եւ բոլոր կալիպոպոսունք եւ քահանայք եւայն , որոնք յուլիսի վարդապետութիւնն ընդունեցին , կաթողիկէ եկեղեցոյ երեսփոխանները համարուելու իրաւունքին կորսնցուցին , եւ հետեւեալոր ոչ ոք կը պարտաւորի անոնց իրաւաբանութիւնն ճանչնալու » :

Իսկ նկատմամբ ան մտաղիբ հակոպութեան զոր պէտք է ունենայ տէրութիւնը Պապին եկեղեցոյն վրայ , Շիլլթ վարդապետը ասանկ կ'ըսէ :

« Յուլիսի 18 եկեղեցոյն հետ Գերմանական տէրութիւնք ոչ երբէք նախընթաց դաշնադրութեանց զօրութեամբ կապուած կը համարուին , յիշեալ եկեղեցին սահմանադրութեան առջեւ իր գոյութիւնն կորուսած է . եւ նոր կրօնական հասարակութիւն մը է , որն որ տէրութեան օրինաց ուժով չ'կրնար երբէք հին մարմն նոյն հետ խառնուելու իրաւունքն ստանալ , բայց եթէ մասնաւոր օրինաց զօրութեամբ մը : Թէ որ բոլոր Վաթիկիլի յուլիսի վարդապետութեան հպատակած ըլլալին Գերմանական երկիրներու մէջ 'ի տէրութեան ճանչցուած եկեղեցին այն տէրութեան օրինաց առջեւ դապարած , եւ իր գոյութիւնն իրաւամբ կորսնցուցած , կ'ըլլար : Բայց յեկեղեցոյ անդաման մնացած դեռ շատ Վաթիկիլիներ կան , որոնք առ պատճառաւ իրենց իրաւունքն չ'են կորսնցուցած , ուստի իրենց եւ եկեղեցական իրաւանց պաշտպանութիւնն կըրնան խնդրել 'ի տէրութեանէ որ եւ իյէ անձանց դէմ : Ասոնք միայն , տէրութեան օրինաց զօրութեամբ , կը կազմեն ծանուցեալ կաթողիկէ եկեղեցին , ասոնց միայն կը վերաբերի բոլոր եկեղեցական ստացուածոց տէրութիւնը զորս քաղաքական դատաստանի ճամբով կրնան պահանջել , ասոնց քահանայք եւ ժողովրդապետները իբրեւ այսպիսիք , պէտք է որ պաշտպանուին . եւ թէ որ , եթէ Աստուած թող տայ , որ իրաց ներկայ վիճակը այսպէս մնայ , եւ Պապին եւ կալիպոպոսայ բաժանումը յարատեւէ , ասոնք միայն կաթողիկէն ունին տէրութեան հետ դաշնադրութեան մանալ կալիպոպոսական աթոռները գրաւելու , եւ եկեղեցոյ տէրութեան հետ ունեցած յարաբերութիւնքը չտիկելու եւ կանոնադրութիւն համար :

Տէրութեան բռնիլը ընթացին : Նրկատմամբ իսկ հեղինակը խօսքը այսպէս կը բուլնդակէ :

« 1. Պէտք է որ տէրութիւնը իբր օրէնք հրատարակէ , որ ինքն տէրութեան սահմանադրութեամբ ճանչցուած կաթողիկէ եկեղեցոյ վարդապետութեան տեղ չճանչնար երբէք յուլիս 18 ին հաւատոյ վարդապետութիւնները :

« 2. Թէ նոյն տէրութիւնը , իր երկրին , հասարակութեան , եւ քաղաքական եւ տեղական իրաւանց առջեւ նոյն սահմանադրութիւնքը բոլորովին անդր կը սեպէ :

« 3. Թէ , տէրութիւնը իրեն յարմար եւ պատշաճ երեւցած ամենայն միջոցներով պիտի մերժէ եւ խախտէ բոլոր այն ջանքերը , որպէս զի քահանայապետական վարդապետութիւնքը տէրութեան իրաւանց հակառակ գործարարական չ'ըլլան :

« 4. Թող չ'իտայ , որ յիշեալ վարդապետութիւնքը ընդունող կալիպոպոսները , բռնի ճնշումն ընդնեն հաւատացելոյ վրայ , եւ երբ այսպիսի բան մը ընկու յանդիմն , սպառնայ առ ժամանակայ

կերպով կտրելու իրենց եկամուտը որ ունին տէրութեան դանձէն , այս ինչ տեղւոյ եւ կամ այս ինչ անձանց համար :

« 5. Նոյնպէս , պատիլ , մահուան , եւ պարտաւորիլ քաղաքական ամուսնութեան համար եղած քաղաքական տէրութեան արձանագրութիւնները տէրութիւնը իրեն սեփականէ , եւ տէրութեան բոլոր կաթողիք պաշտօնականներէն եւ մասնաւոր հրապարակական սպասաւորութիւն մը ունեցող անձանցմէ անհալալութեան հակառակ երգումն խնդրէ , նոյնպէս երգումն պահանջէ ժողովրդեան երեսփոխաններէն ալ :

« 6. Տէրութիւնը ամեն տեսակ պաշտպանութիւն ընէ ճանչցուած կաթողիկէ եկեղեցոյ հայրենական իրաւունք ունեցող եկեղեցական ընչից , նոյնպէս հասարակաց սեփական բարեպաշտական ստացուածոց նկատմամբ :

« 7. Անտիպալութեան վարդապետութիւնն ընդունող որ եւ իյէ եկեղեցականները տէրութեան պաշտօններէ հեռացնէ :

« 8. Երբ տէրութիւնը առ եկեղեցական պաշտօն կամ բարեբարութիւն ներկայացնելու , անուանելու եւայն , իրաւունքն գործածելու առիթ ունենայ , առ այս պիտի միայն այն եկեղեցականները ընտրէ , որոնք նորահար վարդապետութիւնը չ'են ընդունելու :

« 9. Քաղաքական կենաց ասպարէզին մէջ աղղու կերպով յետ միջ բոլոր անսխալութիւն ընդունող կալիպոպոսայ եւ քահանայից յարձակումները եւ բռնութիւնները » :

Շիլլթ վարդապետին առ առաջարկած յատակալիթը խիստ ծանր կարեւորութիւն ունի , եւ թէ որ ըստ մասին ալ գործադրուելու ըլլայ , արդէն շատ բան ձեռք բերուած կը համարուի :

Նոյն իսկ Քօլօնիայի « Կալէթթա տէլ Բօբօր » կղերական լրագիրն ալ աս նիւթին համար կըսէ թէ , մօտ օրերս խիստ մտերմական եւ փոփոխալի թղթակցութիւններ կ'ըստ են Պիոսալար իշխանին , եւ Աստուծոյ արքունիաց առաջին պաշտօնէին մէջ , անտիպալութեան վտանգաւոր եւ փնտալար հետեւութիւնքը միաձայն եւ միաբան խորհրդով խախտելու եւ անհրաժեշտ անտեղութեանց առջեւ անուանու համար :

ՍՕՆ ՀՍԱՅԻՍԻԼԻՐ

Վիլնյա 10 սեպտեմբեր .

Պրէզիլ իմբերաթօրու էօնի.միգալէքի ալ շէնիլիլի վարըլ օլաճաղ վէ պուրա տան իթիլիլայա աղիլիլ իսթէքէ սիր :

Տիւն պրոսա կէրէլի կիպիլ ալթիլաթ իտի :

Պէրլին 9 սեպտեմբեր .

Ալէմանեանըն նիւլ ըլմալ զաղէթալարը , Ալէմանեանըն , Ասթրիա իլէ լիլէտիլ իթթիլիլադտան մաղսէն հիւշ պիւր կէօնա թէճալիլաքընտան հարէքէթէ գըլաթ իթմէք օլմայըլ , իլա հէր նէվի հալաքեաթը թէճալիլիլէթ մէն ու տէֆ իթմէք վէ լքի տէվլէթ հուտուտունու թէմալիլիլ իլալ զըմիլնտա մուղապէլէթէն եէքտիլէրէ քէֆալէթ իլէմէք վէ էլուպաաա սուլի ու սալալըն իաղաւսնա միլթիլիլ Ֆիլիլէն հարէքէթ իթմէք օլտուղունու պէյանէ միւսաթէթ իլէյիլար :

Միւրազպուրի 9 սեպտեմբեր .

Բէհապին կիւրուհի իլիլալ հէյէճանը հալ միւլալէտէ օլտուլար :

Ճիլլիլիլիլիլ , իլիլիլիլիլիլիլիլիլ նաթ ճէմիլլէթ տաիլիլ օլտուլարը ալիլէքարէ չըգաղըլ սէօլլէնիլար :

Բէն չաղընը սէվալիլիլիլ իսթիլիլաւ մաթիլ ինչաւընա պաշտանըլ տր :

Պիւտճէնիլն աշըղը 100 միլլիօն ֆրանք իմիլ :

Փարիս 8 սեպտեմբեր .

Հէյէթիլ վիւքէլանըն մուլաղաթմէն Վէրապաա գալաճաղը միլլէթ մէյիլէսիլալ գապուլ օլտուլար :

Պիւտճէն Բաբօրթօտունու թէրթիլիլիլիլիլ մէմուր օլան գօմիլիլիլ , տիւլալաթմէն 673 միլլիօն օլտուղունու պէյան իթմիլ տր : Էլալէթիլիլիլ օլան իսթիլիլալալալարըն ինչա վէ իլմալը իլիլ 300 միլլիօն ֆրանք

